

Kulturnogeografski aspekt razvoja Los Angelesa

Halić, Dominik

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Science / Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:217:891235>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-06-29**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Faculty of Science - University of Zagreb](#)

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Dominik Halić

Kulturnogeografski aspekt razvoja Los Angelesa

Prvostupnički rad

Mentor: doc. dr. sc. Lana Slavuj Borčić

Ocjena: _____

Potpis: _____

Zagreb, godina 2018.

TEMELJNA DOKUMENTACIJSKA KARTICA

Sveučilište u Zagrebu
Prirodoslovno-matematički fakultet
Geografski odsjek

Prvostupnički rad

Kulturnogeografski aspekt razvoja Los Angelesa

Dominik Halić

Izvadak: Los Angeles je danas, s kulturnog stajališta, jedan od najrazvijenijih i najutjecajnijih gradova na svijetu. Ovaj rad govori ukratko o povijesti Los Angelesa te kako se on razvio iz jednog malog mjesta u svjetsku metropolu. Rad daje uvid i u etnički mozaik grada, kratku povijest Hollywooda i njegov utjecaj na razvoj grada te o utjecaju raznih drugih faktora na razvoj grada i uspostavljanje njegovog identiteta kao jednog od najraznolikijih gradova današnjice.

33 stranice, 13 grafičkih priloga, 5 tablica, 41 bibliografskih referenci; izvornik na hrvatskom jeziku

Ključne riječi: Los Angeles, kultura, Hollywood, povijest, razvoj, raznolikost

Voditelj: doc. dr. sc. Lana Slavuj Borčić

Tema prihvaćena: 14. 6. 2018.

Datum obrane: 7. 9. 2018.

Rad je pohranjen u Središnjoj geografskoj knjižnici Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Marulićev trg 19, Zagreb, Hrvatska.

BASIC DOCUMENTATION CARD

University of Zagreb
Faculty of Science
Department of Geography

Undergraduate Thesis

Cultural geographical aspect of development of Los Angeles

Dominik Halić

Abstract: Los Angeles is today one of the most influential and the most developed city in the world, from a cultural point of view. This paper will give a short insight in the history of Los Angeles and how it developed from a little town to one of the biggest metropolis today. Paper will also give an insight in the ethnic mosaic of Los Angeles, brief history of Hollywood and his influence on the city as well as influence of numerous other factors on the development of Los Angeles and establishing its identity as one of the most diverse cities in the present.

33 pages, 13 figures, 5 tables, 41 references; original in Croatian

Keywords: Los Angeles, culture, Hollywood, history, development, diversity

Supervisor: Lana Slavuj Borčić, PhD, Assistant Professor

Undergraduate Thesis title accepted: 14/06/2018

Undergraduate Thesis defense: 07/09/2018

Thesis deposited in Central Geographic Library, Faculty of Science, University of Zagreb,
Marulićev trg 19, Zagreb, Croatia

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Povijest Los Angelesa.....	3
2.1. Los Angeles do 2. svjetskog rata.....	3
2.2. Los Angeles od 2. svjetskog rata.....	4
3. Sastav stanovništva.....	7
3.1. Rasni i etnički sastav stanovništva.....	7
3.2. Religijski sastav stanovništva.....	13
3.3. Diskriminacija, segregacija i prosvjedi.....	13
4. Hollywood.....	15
4.1 Hollywood do 21. stoljeća.....	15
4.3. Hollywood u 21. stoljeću.....	19
5. Privlačni faktori i kulturno naslijeđe Los Angelesa.....	21
6. Zaključak.....	29
Izvori.....	30
Literatura.....	33

1. UVOD

Kada se danas govori o najrazvijenijim gradovima svijeta, prva tri grada koja padnu na pamet su New York, London i Tokio. I, bez ikakve sumnje, to i jesu tri najvažnija globalna grada na svijetu. Populacijski te pogotovo ekonomski im se malo koji drugi grad na svijetu može suprotstaviti. No kada se gleda s kulturnogeografskog aspekta, Los Angeles je u najmanju ruku jednako toliko bitan kao i ostali giganti. Los Angeles, danas drugi najveći grad u SAD-u s gotovo 4 milijuna stanovnika (State of California, Department of Finance 2015.) se smjestio na jugu savezne države Kalifornije. Iako možda nije na ekonomskoj razini New Yorka, Londona i Tokija, Los Angeles je i dalje bez sumnje jedan od razvijenijih gradova svijeta, ali to nije njegova glavna "snaga". Los Angeles danas karakteriziraju kulturne različitosti, etnički mozaik koji se može vidjeti u gradu te napredak iz malenog gradića kojeg su osnovali Španjolci u 18. stoljeću do prijestolnice filmske, glazbene i općenito zabavne industrije. Na tom području su prije dolaska Europljana živjela domorodačka plemena Tonga i Chumash. U 16. stoljeću, kada se polako otkrivaju Amerike, na to područje dolaze prvi Europljani, točnije Španjolci. No sve do 18. stoljeća tamo službeno nije bilo osnovano naselje. Krajem 18. stoljeća, točnije 1781. grupa od četrdesetak doseljenika je osnovala grad pod imenom El Pueblo de Nuestra Señora la Reina de los Ángeles del Río de Porciúncula, u prijevodu Grad naše dame, kraljice anđela rijeke Porciúncula, iako vrijedi napomenuti da niti stručnjaci nisu apsolutno sigurni da je to bilo točno ime (Pool, 2005.). Dama, odnosno kraljica anđela je ovdje Djevica Marija. Njoj je bio posvećen taj grad što svjedoči o jakom utjecaju rimokatoličke vjere koji su Španjolci donesli sa sobom. No danas je taj naziv samo dio povijesti dok se Los Angeles razvio u jednog od kulturno i etnički najraznovrsnijih svjetskih gradova. U svakom urbanom prostoru čovjek može pronaći oslobađajuće kao i opresivne faktore, dobre i loše strane velikog grada, ali samo najveći i najbitniji gradovi mogu postići prevladavanje dobrih faktora ili barem mirnu koegzistenciju obaju faktora tako da je ljudima to pogodno mjesto za život te je bitno spoznati da jedno ne može doći bez drugoga (Scott, Soja, 1998.).

Slika 1. Los Angeles u prostoru

Izvor: Soja, 2014.

2. POVIJEST LOS ANGELESA

2.1. LOS ANGELES DO 2. SVJETSKOG RATA

Los Angeles postoji od 9. rujna 1781. godine i taj datum se uzima za službeni datum osnivanja grada. Kao i mnogi drugi gradovi, u početku je naselje vrlo sporo raslo. Stanovništvo su činile obitelji koje su osnovale grad te ostali došljaci koji su se polako počeli naseljavati isto kao i poneki vojnici. Domorodačko indijansko stanovništvo je živjelo u teškim uvjetima. Mnogi su bili zaraženi i preminuli od raznih bolesti koje su im do dolaska Španjolaca bile potpuno nepoznate, a većina onih koji nisu bili zaraženi su bili izrabljivani za fizički rad (Pitt, 2018.). Između 1828. i 1848. naselje je pripadalo Meksiku te kada se Meksiko osamostalio od Španjolskog carstva i u tom razdoblju se broj ljudi koji je živio u naselju gotovo utrostručio sa 650 na oko 1700 stanovnika. Godine 1846. je izbio Meksičko-američki rat oko graničnih posjeda koji je završio tako da je 1848. Los Angeles i cijela Kalifornija pripojeni SAD-u. Od 1850-ih dosta teška vremena nastupaju u Los Angelesu. Od kada je pripojen SAD-u pa do 1870-ih se može reći da je Los Angeles u tranzicijskom razdoblju. Kaos je bio česta pojava, ubojstva su bila gotovo svakodnevna, etnička netrpeljivost je bila na vrhuncu a i ekonomski se grad nije razvijao (Pitt, 2018.). Tomu je još više pridonijela velika suša 1860-ih koja je uništila poljoprivredu tog prostora. Grad je u to vrijeme bio u veoma nepovoljnom položaju. U tadašnje vrijeme nije bio u povoljnom geografskom položaju što se tiče prometa jer trgovina s azijskim državama nije postojala, fizički je bio odvojen od ostatka država velikom pustinjom te visokim planinama, nije postojao veći izvor energije koji bi bio koristan iz više razloga te na kraju nije bilo dovoljno velikih količina pitke vode koje bi mogle podržati veliki broj stanovnika (Pitt, 2018.). Od 1870-ih godina počinje industrijski, demografski i gospodarski razvoj. U to vrijeme stanovnici Los Angelesa su postali odlučni u tome da populariziraju grad i da privuku ulaganja iz bogatijih dijelova SAD-a. To se i polako počelo događati, bogatiji ljudi s istoka SAD-a su počeli uviđati prilike te su počeli ulagati u cijelu regiju (Tzeng, 2011.). Prvi značajniji dodir s modernom erom Los Angeles je doživio 1876. kada je željeznicom povezan sa San Franciscom. Druga najznačajnija željeznička pruga se izgradila 1885. godine te je povezivala Los Angeles s veoma udaljenim Chicagom (Encyclopedia Britannica, 1998.). Osim što su bila vršena velika ulaganja, Los Angeles je u to vrijeme nastojao postati velika turistička atrakcija. Posjetitelji su otkrivali ljepote Los Angelesa po prvi put i nije bila rijetka situacija da se neki od njih nisu

nikada niti vratili s tog turističkog posjeta, odnosno odlučili su se preseliti u Kaliforniju. Još jedan od značajnijih događaja važan za razvoj grada je bio pronalazak nafte. Za to su zaslužni Edward Doheny i Charles Canfield koji su 1892. godine pronašli najbitniji energent na svijetu (American Oil & Gas Historical Society, 2018). U idućih nekoliko desetljeća ta cijela regija je postala veliki proizvođač nafte. Toliki proizvođač da neke procjene govore da je početkom 1920-ih ta regija crpila i proizvodila četvrtinu ukupne svjetske zalihe (American Oil & Gas Historical Society, 2018). Već prije spomenuti problem nedostatka zaliha pitke vode riješen je tako što je William Mulholland dizajnirao akvedukt koji je mogao dopremiti vodu iz istočnih dijelova Sierra Nevade do grada. Izgradnja je trajala 9 godina, od 1904. do 1913. i time je riješen problem prevelikog broja stanovnika. Los Angeles je sada imao dovoljno zaliha za opskrbu milijuna ljudi te je i ovo jedna od mnogih stavaka koja je pomogla u tome razvoju. Razvoju je pridonio i nastanak Hollywooda. Iako Hollywood prvotno nije bio dio Los Angelesa, 1910. je spojen s njim što je već i tada puno doprinijelo kulturnom razvoju grada, a taj utjecaj je sve više rastao s godinama (Keith, 2010.).

2.2. LOS ANGELES OD 2. SVJETSKOG RATA DO DANAS

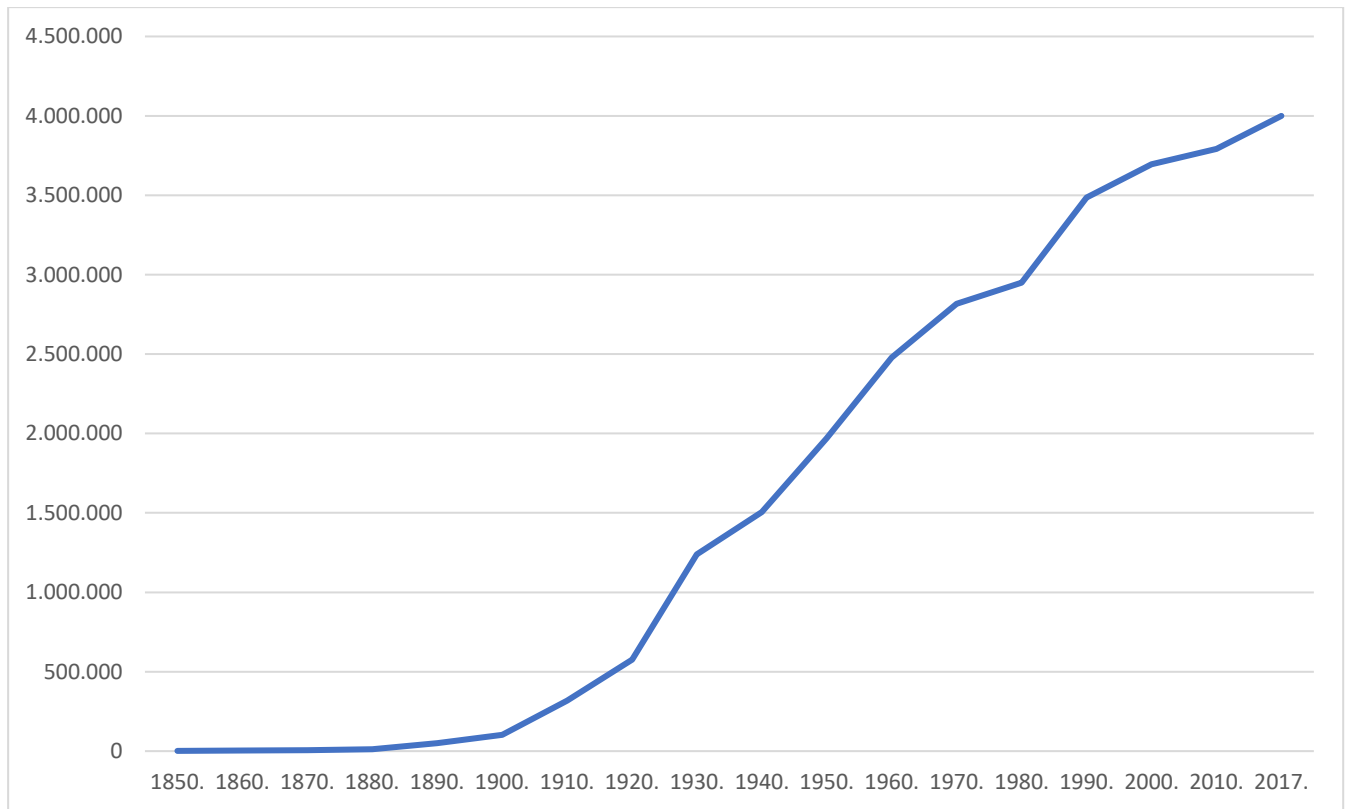
Za vrijeme Drugog svjetskog rata ekonomija u Los Angelesu je bila na visokoj razini zato što je grad bio centar za proizvodnju raznih potrepština, municije te ratnih zrakoplova. Nakon rata, industrija se promijenila. Najunosniji poslovi više nisu bili vezani uz naftu ili poljoprivredu, atraktivno je postalo tržište nekretninama (Scott, Soja, 1998.). Broj stanovnika se počeo drastično povećavati i do 1970-te je Los Angeles imao gotovo 3 milijuna a Kalifornija oko 20 milijuna stanovnika. Privlačnost grada su i povećavale okolne atrakcije poput Disneylanda koji se otvorio 1955. godine u Anaheimu, gradu u neposrednoj blizini Los Angelesa. Grad se razvijao u glavnog svjetskog proizvođača filmova i glazbe i počeo se transformirati u grad kakvog vidimo i znamo danas. U 1980-im godinama Los Angeles je postao drugi najbitniji grad u Americi, odmah nakon New Yorka. Urbana izgrađenost, modernizacija u prometu, turističke atrakcije; prirodne i društvene, visokokulturne atrakcije poput muzeja i koncertnih dvorana i mnoge druge stvari činile su Los Angeles jednim od svjetskih metropola. No uz to dolaze i neke loše strane. Više-manje svaki grad sa "sazrijevanjem" nailazi na probleme kao što su velike prometne gužve, povećanje broja niskobudžetnih i loših naselja u kojima živi siromašno stanovništvo te samo povećanje udjela siromašnog stanovništva u gradu. U SAD-u se osim "standardnih" problema pojavljuju i problemi

poput velike rasne i etničke netrpeljivosti te pojava uličnih bandi i ratova koji se odvijaju između njih. Problem uličnih bandi je u Los Angelesu 80-ih godina bio izraženiji nego u mnogim drugim gradovima u SAD-u (Pitt, 2018.). Broj stanovnika se značajnije počeo povećavati početkom 20. stoljeća te zapravo već od samih početaka, još od 1850-ih godina, bilježi konstantan porast broja stanovnika. Iako se i sredinom 19. stoljeća stanovništvo višestruko povećavalo, apsolutne brojke su i dalje bile malene, u tisućama. A najznačajniji rast je zabilježen između 2 svjetska rata kada se broj stanovnika u dvadesetak godina povećao za gotovo milijun (Graf 1.). Što se tiče utjecaja grada u Okrugu, počeo je kao jedan od većih i važnijih gradova da bi početkom 20. stoljeća imao preko 60 % sveukupnog stanovništva Okruga te se od onda taj postotak spušta i danas je blizu 40 %. Što se tiče Okruga u cijeloj saveznoj državi, započeo je sa skromnih nekoliko postotaka u sveukupnom stanovništvu Kalifornije, između svjetskih ratova je bio vrhunac s preko 40 % ukupnog stanovništva Kalifornije te je danas na nešto manje od 30 % (Tablica 1.).

Godina	Broj stanovnika Los Angelesa	Postotak u ukupnom udjelu Okruga Los Angeles (%)	Broj stanovnika Okruga Los Angeles	Postotak Okruga Los Angeles u ukupnom udjelu broja stanovnika Kalifornije (%)	Broj stanovnika Kalifornije
1850	1,610	45.60	3,530	3.80	92,597
1860	4,385	38.70	11,333	3.00	379,994
1870	5,728	37.40	15,309	2.70	560,247
1880	11,183	33.50	33,381	3.90	864,694
1890	50,395	49.70	101,454	8.40	1,213,398
1900	102,479	60.20	170,298	11.50	1,485,053
1910	319,198	63.30	504,131	21.20	2,377,549
1920	576,673	61.60	936,455	27.30	3,426,861
1930	1,238,048	56.10	2,208,492	38.90	5,677,251
1940	1,504,277	54.00	2,785,643	40.30	6,907,387
1950	1,970,358	47.50	4,151,687	39.20	10,586,223
1960	2,479,015	41.00	6,039,834	38.40	15,717,204
1970	2,816,061	40.00	7,032,075	35.20	19,971,069
1980	2,950,010	39.50	7,477,657	31.60	23,667,764
1990	3,485,398	39.30	8,863,164	29.80	29,760,021
2000	3,694,820	38.80	9,519,338	28.10	33,871,648
2010	3,792,621	38.60	9,818,605	26.40	37,253,956

Tablica 1. Promjena broja stanovnika Los Angelesa, Okruga Los Angeles i Kalifornije kroz povijest

Izvor: U.S. Census Bureau, n.d.

Graf 1. Kretanje broja stanovnika Los Angelesa od 1850. do 2017. godine

Izvor: U.S. Census Bureau 2018.

3. SASTAV STANOVNIŠTVA

3.1. RASNI I ETNIČKI SASTAV STANOVNIŠTVA

Kroz većinu 20. stoljeća grad i većina bjelačkog stanovništva nisu bili prijateljski nastrojeni prema ostatku manjinskog stanovništva. Tek krajem stoljeća i početkom 21. stoljeća manjine dobivaju veća prava te čak i "preuzimaju" grad. Pod time se misli na to da su danas u Los Angelesu većina stanovništva podrijetlom Latinoamerikanci. Zapravo su već na popisu 1990. godine postali većina, odnosno "svrgnuli" su bijelo američko stanovništvo koje je do tada bilo najbrojnije. Na to je uvelike utjecao veliki val doseljavanja migranata 1980-ih godina, pretpostavlja se da je SAD kroz to desetljeće primio oko 7.2 milijuna legalnih i 3.6 milijuna ilegalnih imigranata i čak 20 % ih se naselilo u Los Angeles (Modarres, 1998.). Prema procjenama iz 2017, Los Angeles ima 3 999 800 stanovnika što ga čini drugim najvećim gradom u SAD-u, nakon New Yorka (US Census Bureau, 2017.). Ako se uzme da su Latinoamerikanci posebna skupina u rasnom i etničkom sastavu, tada oni čine najbrojniju skupinu. Prema zadnjim procjenama iz 2017. oni čine gotovo polovicu stanovništva Los Angelesa, preko 48 %. Bijela rasa je druga sa "tek" 28.5 %, Azijati su treća skupina i čine nešto preko 11 % a pripadnika crne rase ima oko 9.5 %. Ostatak postotka čine miješane rase te domorodačko indijansko stanovništvo. Tog stanovništva ima tek nešto više od pola posto (U.S. Census Bureau, 2018.),

Godina	Ukupan broj stanovnika	Bijela rasa	Crna rasa	Kinezi	Japanci	Filipinci	Indijanci	Ostali
1850	3,530	3,518	12	-	-	-	-	-
1860	11,333	11,246	87	11	-	-	2,014	-
1870	15,309	14,720	134	234	2	-	219	-
1880	33,381	31,707	188	1,169	1	-	316	-
1890	101,454	95,033	1,817	4,424	36	-	144	-
1900	170,298	163,975	6,323	-	-	-	-	-
1910	504,131	483,478	9,424	*	*	*	*	11,229
1920	936,455	894,507	18,738	*	*	*	*	23,210
1930	2,208,492	1,949,882	46,425	*	*	*	*	212,185
1940	2,785,643	2,660,042	75,209	*	*	*	*	50,392
1950	4,151,687	3,877,944	217,881	*	*	*	*	55,862
1960	6,039,834	5,453,866	461,546	19,286	77,314	12,122	8,109	6,528

* Uključeni u kategoriju Ostali

Tablica 2. Rasna i etnička struktura stanovništva Okruga Los Angelesa od 1850. do 1960. godine

Izvor: U. S. Census Bureau, n.d.

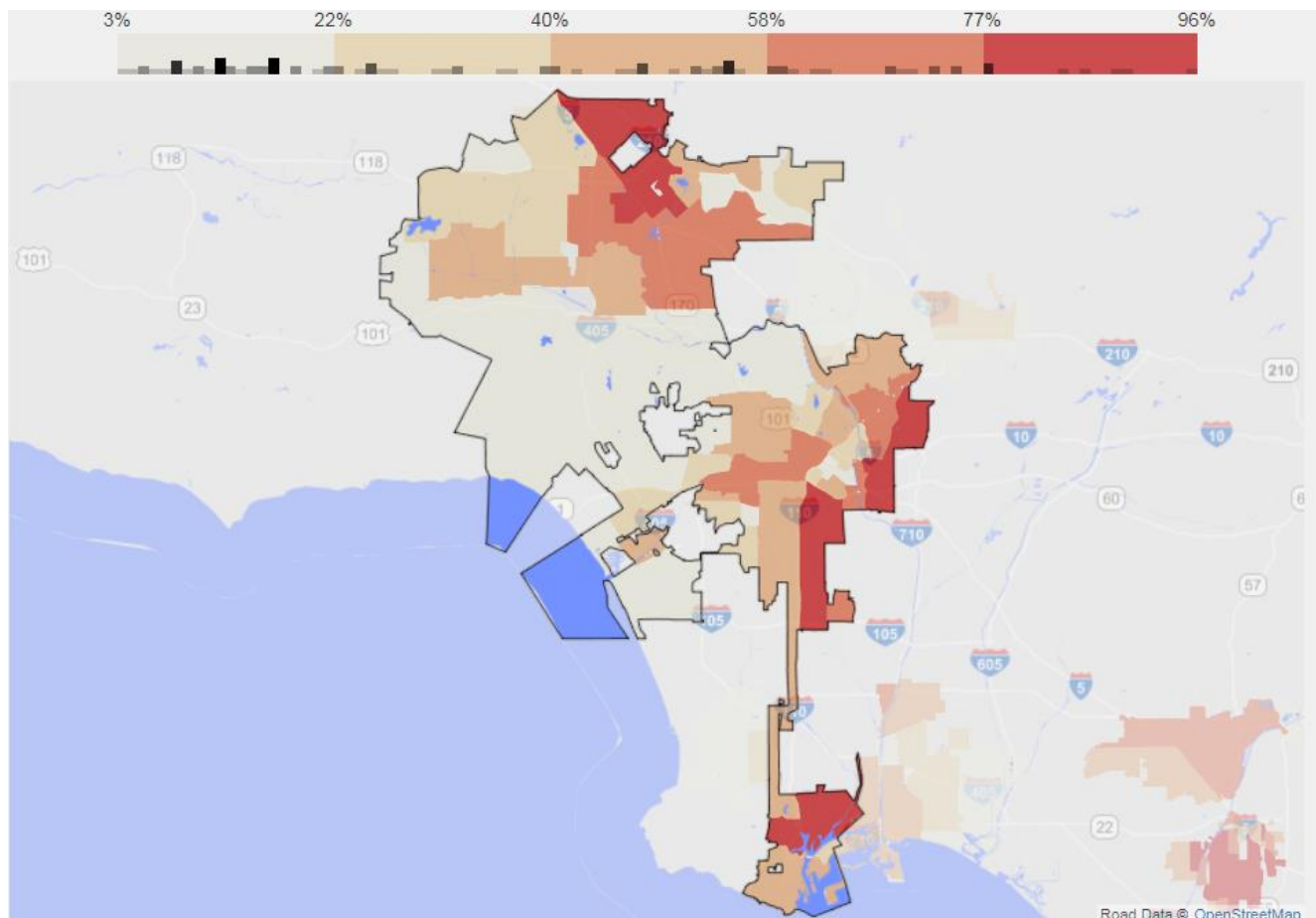
U Tablici 2. se vidi kako se kroz povijest kretao udio određenih rasnih i etničkih grupa u Okrugu Los Angeles. Bijela rasa je dugo vremena bila najbrojnija, sve do 1960. je bila u velikoj većini. No pošto tada još nije bilo toliko Latinoamerikanaca, oni su se svrstavali pod bijelu rasu. Tek kada su se počeli masivno doseljavati krajem 20. stoljeća su se počeli izdvajati kao posebna etnička grupa. Također jedno vrijeme su sve rase koje nisu bile crna ili bijela bile svrstavane pod ostalo te se od 1960. godine ponovo popisuju zasebno.

	1990	2000	2010	2017
Ukupan broj stanovnika	8 863 164	9 519 338	9 818 605	10 163 507
Latino	3 351 242	4 242 213	4 687 889	4 939 464
Postotak u ukupnom stanovništvu	37.81	44.56	47.74	48.60
Bijela rasa	3 618 850	2 959 614	2 728 321	2 662 838
Postotak u ukupnom stanovništvu	40.83	31.09	27.79	26.20
Azijati	925 561	1 124 569	1 325 671	1 555 016
Postotak u ukupnom stanovništvu	10.44	11.81	13.50	15.30
Crna rasa	934 776	901 472	815 086	914 715
Postotak u ukupnom stanovništvu	10.55	9.47	8.30	9.00
Ostali	32 735	291 470	261 638	91 471
Postotak u ukupnom stanovništvu	0.37	3.07	2.66	0.90

Tablica 3. Rasna i etnička struktura stanovništva Okruga Los Angelesa od 1990. do 2017. godine
Izvor: U.S. Census Bureau, 2018.

Tablica 3 prikazuje udio najbrojnijih rasnih skupina u Okrugu Los Angeles u zadnja 3 popisa te zadnjoj službenoj procjeni Census Bureaua iz 2017. godine. Prema tim podacima je jasno vidljivo da se udio Latinoamerikanaca povećava iz popisa u popis, bijela rasa postaje sve manje i manje

zastupljena ali je primjetno usporavanje pada isto kao i usporavanje rasta udjela Latinoamerikanaca od zadnjeg popisa do zadnje procjene. Udio Azijata i dalje polako ali sigurno raste dok se udio crne rase smanjio ali apsolutni broj se povećao.

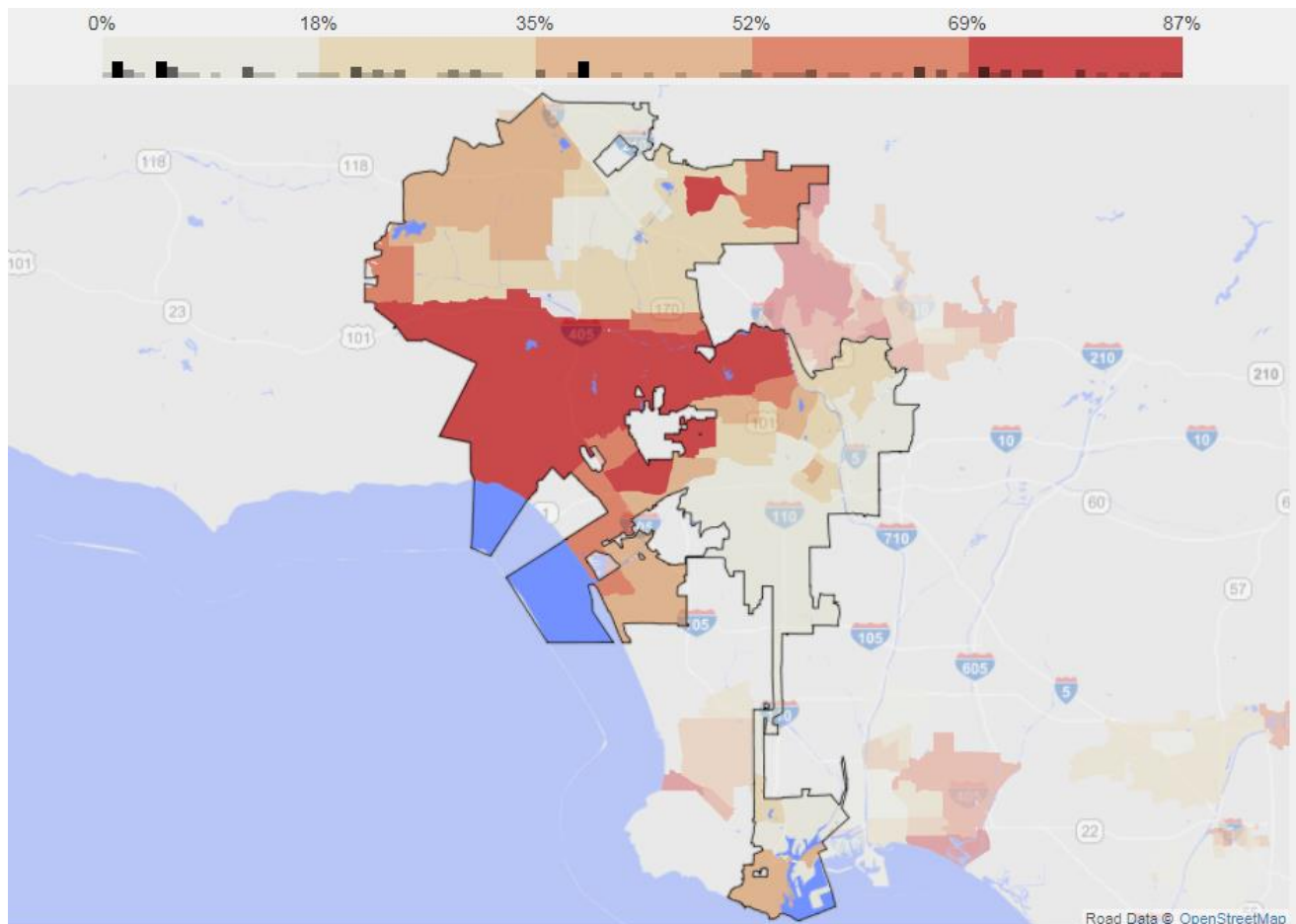

Slika 2. Raspored Lationamerikanaca na području Los Angelesa

Izvor: Statistical Atlas, 2018.

Slika 2 prikazuje kako je, prema zadnjem službenom popisu stanovništva, raspoređeno latinoameričko stanovništvo unutar grada. Pošto je latinoameričko stanovništvo najbrojnije u gradu, njih ima barem 5% u svakoj četvrti Los Angelesa za razliku od bilo koje druge rase i etničke skupine. Još od početka naseljavanja latinoameričkog stanovništva u 20. stoljeću oni su se uglavnom naseljavali u istočnom dijelu grada, a i danas je tamo velika koncentracija tog stanovništva. No danas su se već proširili i na sam jug grada, u okolicu luke San Pedro te na sjever grada. Četvrti u kojima je najviši postotak latinoameričkog stanovništva su Boyle Heights i Central City na istoku grada s preko 90% udjela u sveukupnom stanovništvu četvrti, na jugu su

najbrojniji u četvrti Wilmington s 90% te na sjeveru u četvrti Pacoima s gotovo 90% udjela. Čak su i "zauzeli" četvrti na kojima su u povijesti dominantni bili pripadnici crne rase te Azijati poput četvrti South Los Angeles, Southeast Los Angeles te Central City.

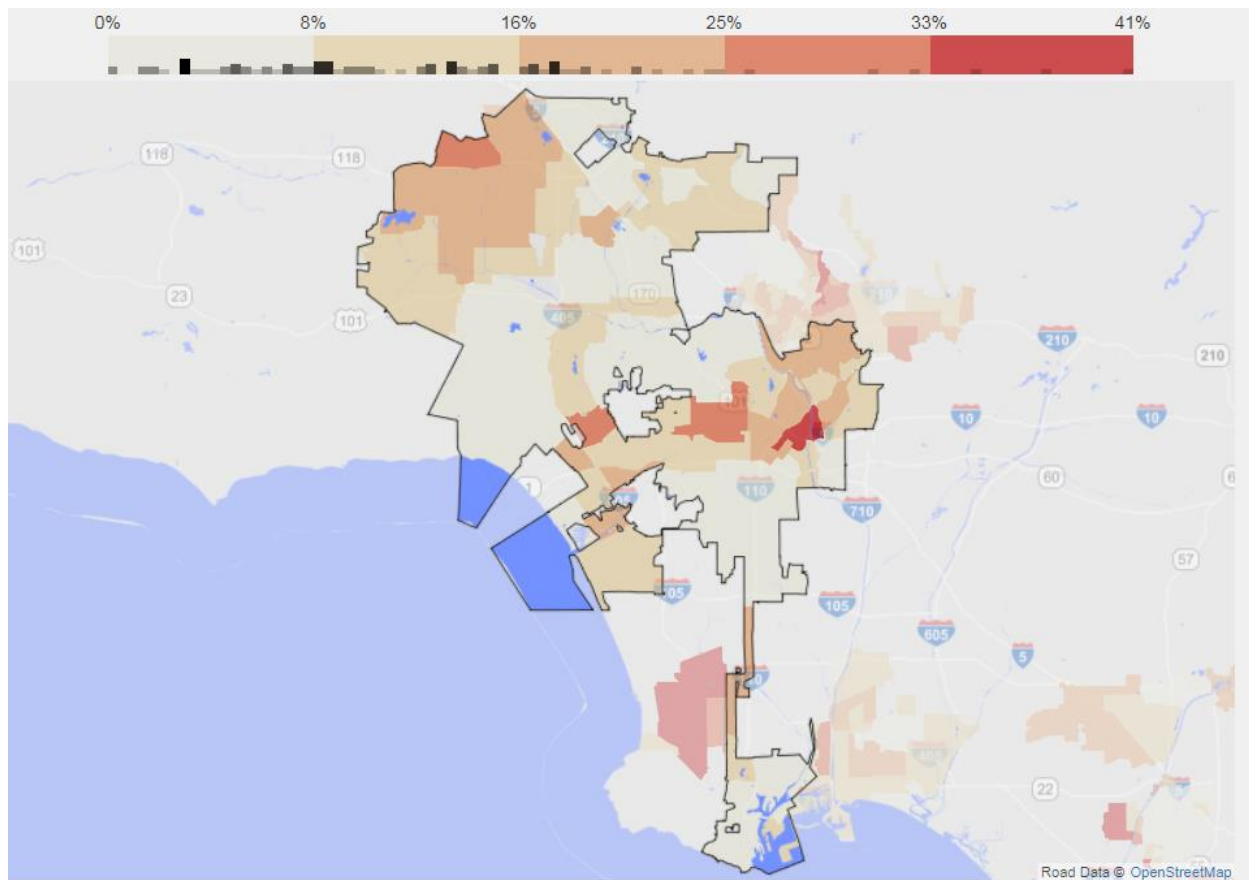
Slika 3. Raspored pripadnika bijele rase na području Los Angelesa

Izvor: Statistical Atlas, 2018.

Na Slici 3 se vidi kako su raspoređeni pripadnici bijele rase unutar grada. Kada se kaže na pripadnike bijele rase misli se na bijelu rasu bez Latinoamerikanaca. Danas pripadnici bijele rase žive pretežito na zapadu, sjeverozapadu i sjeveru grada. Zapadni dio grada je elitni dio na koji je došla bijela rasa u 20. stoljeću kada se rasna i kulturna segregacija bila u punom jeku. Iako danas to više nije slučaj, bijelo stanovništvo je uglavnom ostalo u elitnim četvrtima i tamo čini veliku većinu. Četvrt u kojoj čine najveću većinu je Pacific Palisades na samome zapadu gdje čine 84% udjela u ukupnom broju stanovništva četvrti. Ostale elitne četvrti poput Beverly Glana, Brentwooda, Bel Aira te Hollywood Hillsa su sve redom četvrti u kojima također dominira bijelo

stanovništvo, ponegdje s preko 80%. Kada se usporede raspored bijele rase i Latinoamerikanaca u gradu, može se vidjeti da je preklapanje minimalno, odnosno tamo gdje je većinsko bijelo stanovništvo ima relativno mali broj Latinoamerikanaca i obratno.

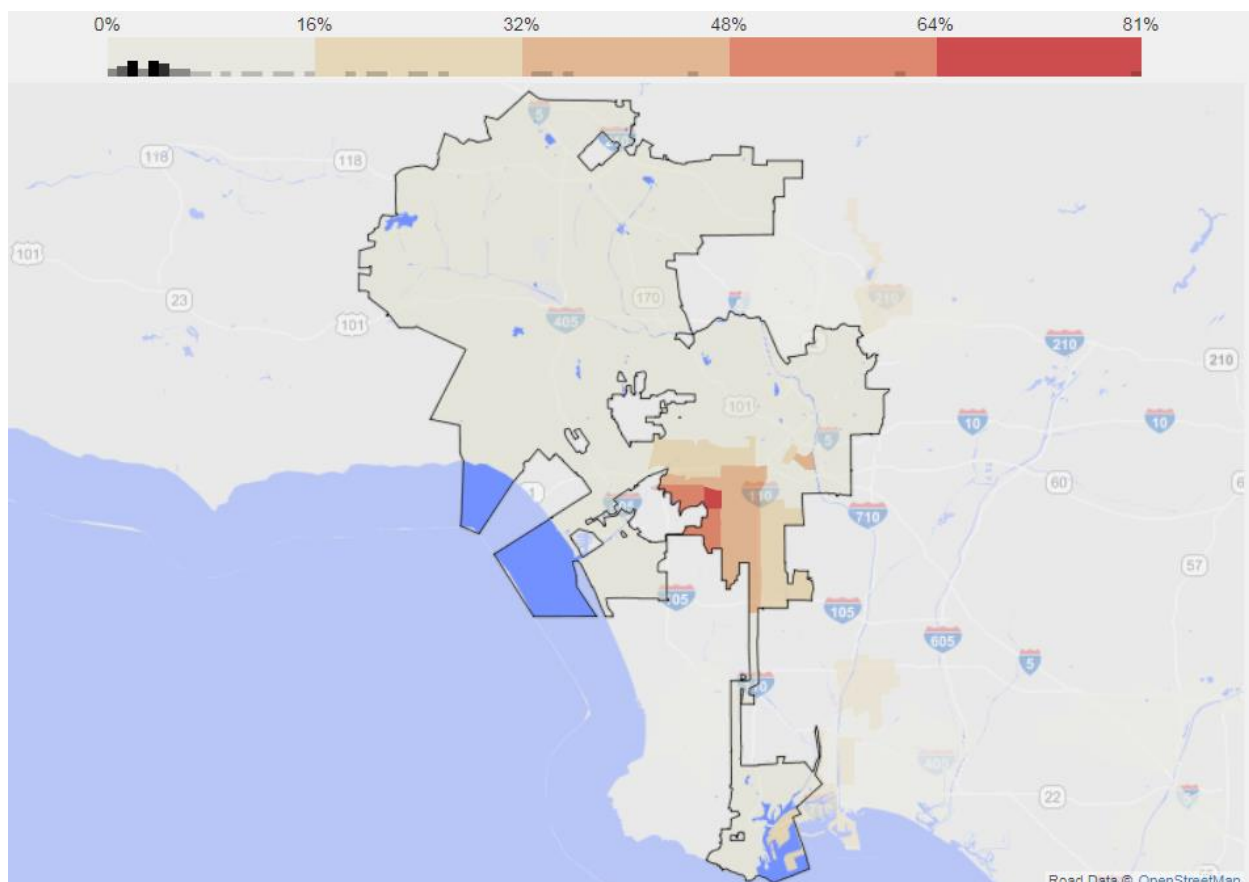

Slika 4. Raspored Azijata na području Los Angelesa

Izvor: Statistical Atlas, 2018.

Slika 4 prikazuje raspored Azijata u gradu prema zadnjem popisu stanovništva. Za razliku od Latinoamerikanaca i pripadnika bijele rase, Azijati nemaju niti jednu četvrt u kojoj čine preko 80% ukupnog udjela stanovništva no imaju ih nekoliko u kojima čine većinu, točnije tri.

Chinatown je četvrt u kojoj je ukupni udio gotovo 69% i ta činjenica ne čudi, već i po samom imenu se može zaključiti da tamo pretežito živi azijsko stanovništvo. Ostale dvije četvrti su Glendale sa 60% te Elysian park s nešto preko 50%. Kao što je već prije spomenuto, Azijata ima značajno manje u usporedbi s Latinoamerikancima i bijelom rasom te se zato često i grupiraju unutar grada te imaju svoje četvrti poput Chinatowna, Koreatowna te Little Tokya.

Slika 5. Raspored pripadnika crne rase na području Los Angelesa

Izvor: Statistical Atlas, 2018.

Slika 5 prikazuje zadnju od 4 najveće rasne/etničke skupine koje žive u Los Angelesu, prikazuje raspored pripadnika crne rase. Kao što je vidljivo sa slike 5, pripadnici crne rase su još koncentriraniji nego Azijati te u nekoliko četvrti živi velika većina crnog stanovništva u Los Angelesu. Također postoje tri četvrti u kojima čine većinu stanovništva: Leimert Park sa 72.3%, Crenshaw s 58.4% te Hyde Park s 57%. U blizini ima još nekoliko četvrti u kojima čine tridesetak posto no izvan toga rijetko gdje se može naći četvrt s više od nekoliko postotaka. South Los Angeles, kroz povijest vjerojatno najpoznatija afroamerička četvrt, danas ima tek 35% afroameričkog stanovništva i u njoj dominiraju Latinoamerikanci. Broj pripadnika crne rase od devedesetih do danas još uvijek lagano pada, a razlog vrlo vjerojatno leži u tome što se troškovi življenja iz godine u godinu povećavaju u gradu.

3.2. RELIGIJSKI SASTAV STANOVNIŠTVA

Prema U.S. Religion Censusu podaci za religiju se često objavljuju samo na razini države ili na razini okruga. Prema podacima iz 2000. godine katoličanstvo je bilo daleko najzastupljenija religija u Okrugu Los Angeles s 40 % sveukupnog stanovništva. Evangeličkih protestanata je bilo nešto iznad 6 %, pravoslavaca 0.33 % a nereligioznih ili onih koji ne pripadaju niti jednoj religiji gotovo 30 %. Do 2010. situacija se najznačajnije promijenila upravo u toj zadnjoj kategoriji gdje je broj nereligioznih s 30-ak posto skočio na preko 44 %. Udio katoličanstva se smanjio za nekoliko posto dok se udio evangeličkih protestanata povećao za malo više od 1.5 % dok se udio pravoslavaca gotovo udvostručio (Tablica 4). Povećanje udjela nereligioznih ili onih koji ne pripadaju niti jednoj religiji ne mora čuditi jer je to pojava koja je danas jako česta, pogotovo u razvijenim zemljama.

	2000.		2010.	
	Ukupan broj (tis.)	Postotak u ukupnom stanovništvu (%)	Ukupan broj (tis.)	Postotak u ukupnom stanovništvu (%)
Katolici	3806.38	39.99	3542.99	33.93
Evangelički protestanti	587.85	6.18	814.66	7.80
Pravoslavci	31.30	0.33	63.50	0.61
Niti jedna religija	2834.69	29.78	4605.00	44.10
Ostalo	764.06	8.03	451.59	13.56

Tablica 4. Religijska struktura stanovništva 2000. i 2010. godine u Okrugu Los Angeles

Izvor: City data, 2012.

3.3. DISKRIMINACIJA, SEGREGACIJA I PROSVJEDI

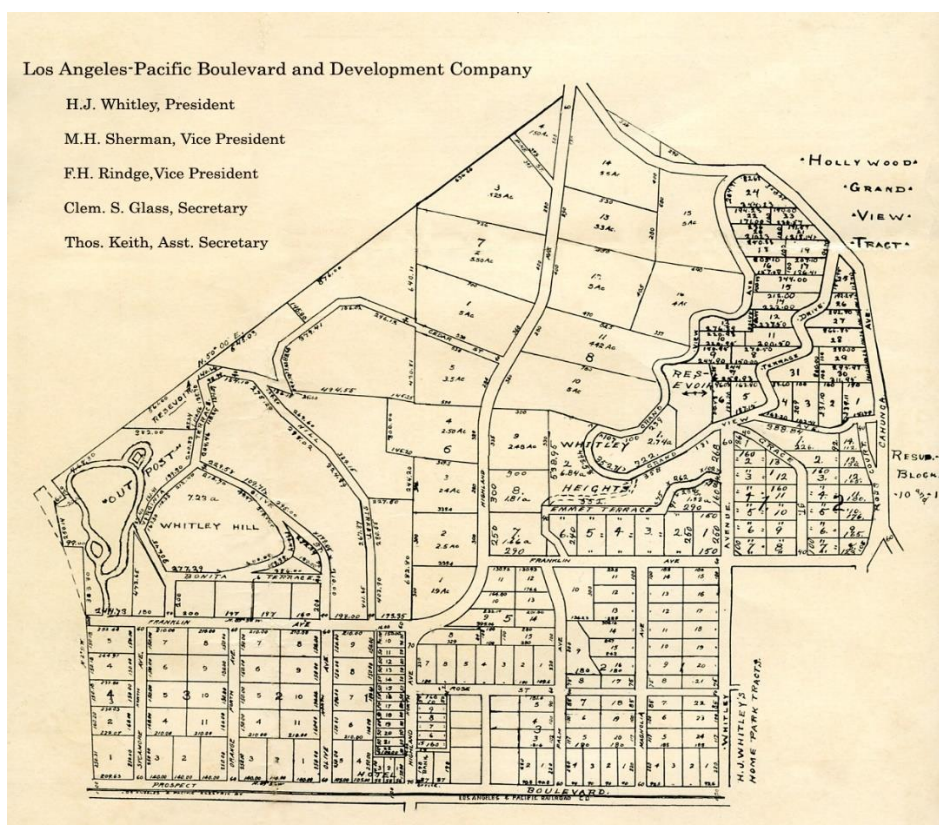
Diskriminacija i segregacija stanovništva na etničkoj i rasnoj osnovi problem je koji se davno javio u ovom gradu. Osim što su postojali dijelovi grada u kojima je bila segregacija na etničkoj i rasnoj osnovi, pojavljivale su se i svojevrsne enklave u kojima su živjeli pretežito muškarci i žene homoseksualne orijentacije (Soja, 2014.). Kroz povijest dva najpoznatija prosvjeda bili tzv. Zoot Suit prosvjedi koji su se odvijali 1943. godine u kojima su sudjelovali pretežito mladi meksički Amerikanci te Watts prosvjedi 1965. godine koji su bili svojevrsni uvod u Rodney King prosvjede

1992. godine. Watts prosvjedi nisu imali utjecaj samo na Los Angeles već i na SAD pa čak i cijeli svijet. Taj prosvjed je, osim što su se borili rasne diskriminacije, dao na znanje da dosadašnja politika se neće moći nastaviti te da je previše ljudi se previše obogatilo dok jako puno ljudi nije dobilo praktički ništa s eksplozijom ekonomije u SAD-u nakon Drugog svjetskog rata (Soja, 2014.). U oba ta prosvjeda policija je bezrazložno i nepravedno upotrebljavala nasilje nad pripadnicima crne rase te je u prosvjedima bilo mnogo ozlijeđenih ljudi, preko stotinu poginulih i preko milijardu dolara štete. Nažalost bila bi laž reći da je danas situacija savršena te da više ne postoji diskriminacija, no i danas po rasporedu življenja stanovništva u gradu može vidjeti određena segregacija. To je naročito vidljivo kod azijskih došljaka koji čak imaju i svoje četvrti u gradu (Little Tokyo, Chinatown, Koreatown).

4. HOLLYWOOD

4.1. HOLLYWOOD DO 21. STOLJEĆA

O Hollywoodu ne treba puno govoriti, jedna je od četvrti u Los Angelesu u centru grada i centar je svjetske glazbene, filmske i zabavne industrije. Naselje na tom dijelu postoji od 1853. godine. Ne postoji samo jedna konačna teorija kako je nastao Hollywood. Prva govori o Hobart Johnston Whitleyu koji je prozvan ocem Hollywooda i smatra se njegovim osnivačem i onime koji je imenovao Hollywood.

Slika 6. Prikaz Whitleyeva zemljišta, kasnije Hollywood

Izvor: Keith, 2010.

Whitley je bio popriličan vizionar te je krajem 19. stoljeća odlučio kupiti zemljište i u svojoj glavi je već zamišljao u kakav grad se jedan dan to može razviti. Hurd i Whitley su se dogovorili oko kupnje zemljišta u iznosu od 190 hektara (Keith,2010). Slika 6 nam prikazuje kako je prvotno izgledao taj Hollywood odnosno tih 190 hektara zemljišta koje je Whitley kupio.

Druga teorija je da je Whitley tek kasnije došao tamo i da nije zapravo imao veze s imenovanjem Hollywooda nego da su za to zaslužni imućni trgovac nekretninama Harvey Henderson Wilcox i njegova žena. Do 1900. godine Hollywood je brojio tek 500-tinjak stanovnika. No napredovao je u razvoju, imao je svoj poštanski ured, tržnice, hotel i, ključno, blizinu Los Angelesa. U tadašnje vrijeme mnogo filmskih studija je bilo smješteno u New Jerseyu, a tamo je bio Thomas Edison koji je imao veoma striktna i oštra pravila kojih su se stvaratelji morali pridržavati i često bi bili tuženi ako se nisu pridržavali pravila. Stoga su zbog slobode i bježanja od takvih strogo kontroliranih uvjeta proizvođači filmova odlučili potražiti nove lokacije. Los Angeles je postao glavna lokacija zbog odličnih vremenskih uvjeta i raznovrsnih prirodnih krajolika. Nedugo nakon toga su "otkrili" Hollywood i puno njih se tamo i preselilo (Hayward, 2013.). Godine 1911. se otvorio prvi studio u Hollywoodu kojeg je osnovao Al Christie nakon kojeg je slijedilo otvaranje brojnih drugih studija. Osim što su se filmski studiji i proizvođači preselili na zapad, tj. u Los Angeles i Hollywood, mnoge filmske zvijezde tog vremena su također došle s njima te počeli privlačiti sve više pažnje medija i običnih ljudi (U.S. History, n.d.). Jedan od najpoznatijih simbola Hollywooda su velika slova koja stoje na brdu iznad. Prvotno su ta slova bila zamišljena kao reklama za nekretnine no to je brzo propalo i znak je brzo pao u zaborav i bio uništen. I u početku je bilo ispisano Hollywoodland a kasnije, pri obnovi su maknuli zadnja četiri slova i ostatak je postao poznati simbol (Slika 7.).

Slika 7. Znak Hollywooda nekada i danas

Izvor: URL1, URL2

Poznati holivudski "Walk of Fame" gdje su imena poznatih i značajnih filmskih zvijezda ugravirana u pločnik je otvoren 1956. godine i danas je također jedna od većih atrakcija četvrti. Dodjela Oscara se prvi puta održala 1929. godine te su postali tradicija koja svake godine privlači pozornost milijuna ljudi iz cijeloga svijeta. Tzv. Zlatno doba Hollywooda nije precizno određeno kada je počelo i završilo. Najčešće se uzima da je počelo 1910-ih i završilo 1960-ih i to je razdoblje kada je procvala filmska industrija u Hollywoodu.

Vrijeme Drugog svjetskog rata je bilo interesantno razdoblje za filmsku i zabavnu industriju. Unatoč teškoj situaciji u državi i svijetu, kao i mnoge druge industrije u SAD-u u vrijeme rata,

filmska industrija je doživjela rast u proizvodnji. Prikazivali su se domoljubni sadržaji i propaganda, dokumentarci pa i edukativni sadržaji koji su imali veliki utjecaj na cijelu naciju. Nakon rata u modu su ušli provokativniji filmovi kojima je ciljana publika najčešće bila mlađa populacija. (Hale, 2014). U šezdesetima se nastavio trend prilagođavanja filmova konzumentima, samo više nisu toliko bili u modi provokativni buntovnici, sada se više fokusiralo na modu, zabavu i rock 'n' roll. U sedamdesetima su uvedene mnoge inovacije te specijalni efekti u filmove. No osim tih inovacija, početkom sedamdesetih je, uslijed financijske krize, došlo do jedne nove ideje. Počeli su se snimati filmovi u kojima su ljudi crne rase bili glavni glumci i po prvi puta junaci u filmovima a ne sporedni i nevažni likovi, ili još gore, žrtve nasilja. Ti filmovi se danas nazivaju blaxploitation filmovi što je igra riječi od exploitation filmova. Exploitation filmovi su zapravo filmovi koji se snimaju jer je trenutno takav trend, to je vrsta filma koja je trenutno najpopularnija i publici najzanimljivija te, samim time, i najprofitabilniji filmovi (Hayward, 2013.). Ta posebna vrsta filmova, može se čak reći posebni žanr, je bila veoma utjecajna, većinom u dobrom smislu. Ti filmovi su napokon prikazivali realno stanje stvari u ghettoima i životu u njima te su ustanovili afričko-američki identitet koji je bio potpuno drukčiji od dotadašnjeg. Osim toga, ti filmovi su stvorili mnoge utjecajne filmske zvijezde, puno manje ih je bilo ženskih nego muških, ali to je druga tema. Godine 1976. je došlo do svojevrsnog sloma tog žanra. Postojala su dva glavna problema: politički i ekonomski. Politički razlog je, iako veoma pogrešan, bio jasan. Afroamerikanci su počeli dobivati novi imidž koji se nekim ljudima na vlasti, a naravno i običnim ljudima, nije sviđao jer su dotada bili uglavnom prikazivani kao dileri, lopovi i razbojnici a u ovim filmovima ih se počelo prikazivati isto kao i bijelu rasu, kao normalne ljude. Ekonomski razlog je bio to što, iako su filmovi definitivno imali publiku širu od samo afroameričkog stanovništva, oni su i dalje činili većinu. A u to vrijeme to stanovništvo je činilo tek 12 % sveukupnog stanovništva. Naravno, u budućnosti se to promijenilo, ali u sedamdesetima je to bio faktor koji je počeo uzrokovati manju profitabilnost izrade tih filmova (Hayward, 2013.) Unatoč tome što je žanr postojao samo nekoliko godina i nakon njega su se još dosta dugo odvijali rasni neredi (Watts prosvjedi, Rodney King prosvjedi), ovaj žanr je definitivno pomogao u identificiranju afroameričkog identiteta u američkom društvu te u borbi protiv rasizma i diskriminacije stanovništva. Od 80-ih filmovi su počeli biti ono što su, barem većina, i danas, način zarade velikih studija i pravljene isključivo po "provjerenoj formuli" u kojoj nema nikakvog rizika nego su bili veoma generični i neoriginalni.

4.2. HOLLYWOOD U 21. STOLJEĆU

U novom tisućljeću situacija se relativno promijenila. Veliki napredak je postignut u kvaliteti specijalnih efekata čime je poboljšana kvaliteta filmova i uz razne druge inovacije filmovi i serije su ostali veliki dio svakodnevnog života većine običnih ljudi. Hollywood je u kulturnogeografskom aspektu puno pridonio stvaranju identiteta Los Angelesa. Od samih početaka 20. stoljeća, kada su počeli nastajati filmovi u Hollywoodu pa sve do dan danas pomogao je u kulturnom uzdizanju Los Angelesa. Danas se Los Angeles smatra glavnim kulturnim gradom na svijetu. Svaka šesta osoba u Los Angelesu u 2009. godini je bila zaposlena u kreativnom polju (Otis College of Art and Design, 2009.). Pod kreativna polja spada mnogo toga, preko rada u medijima, modi do bilo kakvog rada u vezi filmova, produkcije, glazbe i tako dalje. Uz zabavnu industriju, danas je jako bitna i industrija digitalnih medija. Industrija digitalnih medija je ona koja se danas brže razvija i za koju se čini da ima prosperitetniju budućnost. Od 2006. do 2016. godine zabavna industrija je zabilježila rast od gotovo 20% u broju radnih mjesta dok je industrija digitalnih medija zabilježila rast od 11.6%, no broj novih radnih mjesta se puno više povećao u zadnjih nekoliko godina u industriji digitalnih medija nego u zabavnoj (LAEDC, 2018.). Prosperitetnija budućnost se vidi i u prosječnim plaćama za te dvije industrije. Dok je u zabavnoj industriji prosječna plaća 2016. godine iznosila 113 720\$ s padom od 2,3% u odnosu na 2006. godinu, a u industriji digitalnih medija ona je iznosila 116 820\$ s povećanjem od preko 14% na 2006. godinu (LAEDC, 2018.). Iako te godišnje plaće izgledaju prilično visoke, brojke su malo prenapuhane pošto u taj prosjek ulaze i glumci te sportske zvijezde koje zarađuju po nekoliko milijuna, a nerijetko i nekoliko desetaka milijuna dolara godišnje. LAEDC je u svojem istraživanju iz 2018. godine napravio i projekciju za razdoblje između 2016. i 2021. godine što se tiče broja poslova koji će se otvoriti u te dvije industrije. Prema toj projekciji u zabavnoj industriji bi se u tom razdoblju otvorilo tek 490 novih radnih mjesta dok bi se u industriji digitalnih medija trebalo otvoriti preko 14 000 novih radnih mjesta (LAEDC, 2018.). Kreativna industrija se u nekim svojim većim dijelovima preklapa s ove dvije industrije, no ne u potpunosti. Stoga je Otis College of Art and Design svake godine počeo izdavati analizu te industrije.

Godina	Ukupan broj zaposlenih	Ukupna ekonomska aktivnost (mlrd. \$)
2009	758 500	260.9
2010	572 000	179.2
2011	589 600	206.0
2012	636 300	140.0
2013	612 400	139.8
2014	650 900	176.9
2015	665 800	190.3
2016	699 600	198.0

Tablica 5. Ukupan broj zaposlenih i ekonomska aktivnost kreativne industrije kroz godine

Izvori: OTIS Report on the Creative Economy 2010., 2011., 2012.,2013.,2014.,2015.,2017.,2018.

U Tablici 5 vidimo kako se kretao broj zaposlenih i ukupna ekonomska aktivnost te industrije kroz vremenski period od 2009. do 2017. godine. Broj zaposlenih je najviši bio 2009. godine, no prije velike svjetske krize 2008. godine on je bio i viši. Iduće godine broj zaposlenih se drastično smanjio te gotovo konstantno raste od 2010. godine, ali još uvijek nije postigao tu razinu od prije krize. Što se tiče ukupne ekonomske aktivnosti kreativne industrije, on je, kao i broj zaposlenih, bio najviši prije krize te se od onda gotovo kontinuirano smanjivao te je od 2014. godine ponovno u porastu. No isto kao niti broj zaposlenih, do 2016. godine još uvijek nije dosegnut output od prije krize.

5. PRIVLAČNI FAKTORI I KULTURNO NASLIJEĐE LOS ANGELESA

Što je još, osim već do sada navedenih stvari, privlačilo ljude kod Los Angelesa? Zapravo to nije velika tajna, privlačnost grada je zbroj mnogih faktora. Klima je isto tako jedan od faktora zašto su mnogi ljudi u povijesti voljeli posjećivati taj kraj te su čak i jedan od razloga dolaska već prije spomenutih filmskih studija u ranom 20. stoljeću. Prema Köppenovoj klimatskoj klasifikaciji dublji kopneni dio ima Csa klimu dok ostatak područja ima Csb klimu. Vruća i pretežito suha ljeta i blage i kišne zime mnogima su idealna klima za odmor, ali i za život. Cijelo područje oko Los Angelesa i sam grad zapravo imaju vrstu mikroklimu u kojoj dnevno variranje temperature može biti i preko 20°C. Neke od preostalih faktora ćemo pobliže pogledati.

Mnogobrojne umjetnosti, osim filma, su ostavile i dalje ostavljaju svoj trag u kulturi Los Angelesa. Glazba je jedna od najstarijih i svakako od onih koje imaju veliki utjecaj u gradu. Los Angeles je svjetski centar i glazbene industrije. U gradu postoje mnogi glazbeni studiji, a neki od poznatijih su Capitol Records, A&M Records, Rhino Records te Warner Bros studio koji je, osim filmskog, puno uložio i u svoj glazbeni studio. Kroz 60-e i kasnije godine su mnogi, danas svjetski poznati bendovi nastajali upravo u Los Angelesu i okolnom području i to svih žanrova, od metala i rocka preko rapa, hip-hopa i danas najpopularnijeg žanra, "običnog" popa. Da ne bi sve ostalo na popularnoj glazbi rađenoj za velike mase, Los Angeles je bogat i u ponudi visokokulturnih glazbenih stavaka. Losanđeleska filharmonija, jedna od najcjenjenijih u cijelom SAD-u je osnovana 1919. godine te danas nastupa u koncertnoj dvorani Walt Disney koju je dizajnirao Frank Gehry te se savršeno uklapa u urbani krajolik današnjeg Los Angelesa (slika 8).

U tridesetim godinama dvadesetog se visokokulturna glazbena scena u Los Angelesu još više pojačala. Pojačali su ju poznati europski glazbenici koji su bježali iz Europe uslijed jačanja utjecaja nacizma.

Slika 8. Koncertna dvorana Walt Disney

Izvor: URL3

Što se tiče književnosti, Los Angeles se i u tom pogledu može pohvaliti dugom tradicijom, naravno dugom za američki grad. Jedno od najstarijih djela koje je već i tada prikazivalo i kritiziralo loš položaj domorodačkog indijanskog stanovništva je *Ramona* autorice Helen Hunt Jackson. Dosta autora je Los Angeles u svojim djelima prikazivalo kao grad s dva lica: jedno je sunčano, veselo i optimistično a drugo je potpuna suprotnost, nasilno, ružno i korumpirano (Pitt, 2018.). Najpoznatiji pjesnik s tog područja je bio Charles Bukowski te su još mnogi drugi poznati autori našli svoj dom upravo tamo. Svi ti poznati (lokalni) spisatelji i sama prisutnost Hollywooda su u Los Angeles privlačili mnoge ljude koji su se htjeli okušati u pisanju scenarija za vlastiti film ili pak kakvih

predstava. I to su većinom bili obični građani koji su htjeli ostvariti svoje snove i ostaviti utisak u povijesti.

Arhitektura je u Los Angelesu još jedna u nizu stvari koja osvaja ljude. Naime kao što je svima dobro poznato, američki gradovi nemaju povijest kao što to imaju europski i nigdje se neće naći neka zgrada iz 14. stoljeća zato što u to vrijeme takve građevine nisu postojale na području SAD-a. Ali zato kada su Europljani došli, počela je izgradnja rezidentalnih objekata. Naravno, u početku je prevladavao isključivo španjolski utjecaj pošto je dugo vremena područje današnjeg Los Angelesa i okolice bilo pod njihovim utjecajem. No danas je teško pronaći jedan arhitekturni stil koji ne postoji u Los Angelesu (Slika 9.).

Slika 9. Neki od stilova u Los Angelesu: Tudor period (gore lijevo), Art deco (gore desno), French Normandy (dolje lijevo), Španjolski kolonijalni period (dolje desno)

Izvori: URL4, URL5, URL6, URL7

Kroz povijest je puno poznatih arhitekata ostavilo svoj utjecaj u gradu i po tome se vidi da se Los Angeles kroz povijest čak donekle i smatrao svojevrsnim testnim područjem za arhitekturu i umjetničke poduhvate. Do 1956. godine je na snazi bio zakon koji je zabranjivao izgradnju objekata viših od 43 metra (osim gradske vijećnice izgrađene 1928. godine i visoke 138 metara (Slika 10.)), nakon toga taj zakon je ukinut i počela je izgradnja nebodera te je Los Angeles sve više i više postajao nalik modernoj metropoli kakvim ga i danas znamo (Pitt, 2018.).

Slika 10. Gradska vijećnica u Los Angelesu

Izvor: URL8

Svaka kultura te gotovo svaki narod ima neke posebnosti što se tiče hrane i specijaliteta te tako i kuhinja nekog naroda čini dio identiteta tog naroda i dio njegove kulture. U Los Angelesu se miješa pregršt kultura te još više naroda i to ga i u gastronomskom pogledu čini veoma raznolikim, posebnim i privlačnim. Postoji mnogo lanaca restorana i sličnih objekata koji su izvorno nastali u Los Angelesu, također postoji mnogo vrsta hrane koje su nastale upravo u tom gradu. No s dolaskom svakog novog naroda, odnosno nove kulture, uvijek dolazi do određenih inovacija koje taj narod i kultura donose. U Los Angelesu postoji i dosta tzv. soul food restorana. Soul food je hrana koja je popularnija na sjeveroistoku SAD-a, gdje su nekada bila glavna područja na kojima se iskorištavalo afroameričko stanovništvo i gdje su oni služili kao robovi. Dosta veliki broj afroameričkog stanovništva se i dan danas zadržao na tim područjima. Izraz soul food je vjerojatno

nastao u 60-im godinama prošlog stoljeća kada je izraz soul bio popularan izraz za afričkoameričku kulturu. Bez sumnje najpopularnija "strana" kuhinja je Latino kuhinja. Meksička, brazilska te sve druge latinoameričke kuhinje se svrstavaju pod jednu kulturu (što se tiče hrane) i s konstantnim povećanjem udjela Latinoamerikanaca u sveukupnom stanovništvu grada povećava se i njihov kulturni utjecaj na grad. Iza njih je još najpopularnija azijska kuhinja koja opet sadrži kuhinje više naroda: uglavnom japansku, kinesku, korejsku te tajlandsku. Restorani s azijskom hranom su veoma česta pojava. Osim tih još je popularnija mediteranska kuhinja. U raznim filmovima, serijama i drugim emisijama često vidamo kako ljudi koji žive u Los Angelesu ili u okolnim područjima jedu upravo hranu "stranih" kuhinja no sada se već slobodno može reći da to nisu strane kuhinje, sve to je postao dio identiteta Los Angelesa (Pitt, 2018.).

Kao što je već prije spomenuto, Los Angeles je napravio veliki napredak po pitanju visoke kulture. Okrug Los Angeles ima preko 840 muzeja i umjetničkih galerija dok ih sam grad ima preko 200 (City of Los Angeles, n.d.). S tim omjerom, Los Angeles je grad koji ima najviše muzeja po glavi stanovnika ne samo u SAD-u nego i u cijelome svijetu (LMU LA, 2008). Vjerojatno najpoznatiji te najbitniji muzej je Los Angeles County Museum of Art ili skraćeno LACMA (Slika 11.). Muzej je osnovan 1910. godine te se u njemu nalazi čak preko 250 000 raznih umjetnina. Muzeja ima apsolutno svakakvih vrsta, od "običnih" muzeja s umjetninama preko onih u kojima se prikazuje nasljedstvo cijele neke kulture (afroamerička, japanska, židovska...) pa do Muzeja voštanih figura u Hollywoodu koji je definitivno jedna od većih turističkih atrakcija. Još jedan muzej od velike važnosti i značaja je Muzej suvremene umjetnosti ili MOCA (Museum of Contemporary Art (Slika 11.)). U Los Angelesu se nalazi na čak tri lokacije u gradu, a glavna lokacija je ona pored koncertne dvorane Walta Disneyja koja je također jedna od građevina koja je izgrađena zbog visokokulturnog uzdizanja grada. Iako se o visokoj kulturi u gradu ne priča toliko jer je manje medijski pokrivena i privlačna širokim masama nego Hollywood te zabavna industrija, Los Angeles je postao među važnijim gradovima u toj sferi (Pitt, 2018.).

Slika 11. Najpoznatiji muzeji u Los Angelesu: Muzej suvremene umjetnosti (gore) i Los Angeles County Museum (dolje)

Izvori: URL9, URL10

U današnje vrijeme nemoguće je odvojiti različite sfere života jedne od drugih. Sport je zanimljiva sfera. Na primjer često vidamo kako politika puno utječe na sport ali tako isto sport dosta utječe na kulturu. Los Angeles je danas bitan sportski grad, ali i grad za rekreaciju za obične ljude. Kroz povijest grada četiri su velika događaja koja su obilježena kao najvažniji: domaćinstvo ljetnih Olimpijskih igara 1932. godine, dolazak profesionalnih ekipa u Los Angeles, Dodgersa (bejzbol) 1958. godine te Lakersa (košarka) 1960. godine i još jedno domaćinstvo ljetnih Olimpijskih igara

1984. godine (Pitt, 2018.). Same olimpijske igre pretežito imaju pozitivan učinak na grad uz mnoštvo ljudi koji dolaze kao turistički posjetitelji te naravno i pokazivanje ugleda grada pošto samo veliki i bitni svjetski gradovi dobivaju domaćinstvo nad takvim igrama. Dolazak veoma uspješnih franšiza također ima pozitivan učinak. Osim profesionalnih sportova Los Angeles je često domaćin raznim srednjoškolskim, fakultetskim i amaterskim događanjima (Pitt,2018.). Uz Tokio i Pariz, 2028. godine Los Angeles će postati jedini grad koji je udomaćio olimpijske igre čak tri puta što također pokazuje njegovu bitnu ulogu, kao u mnogočemu, tako i u svijetu sporta. Što se tiče rekreacije, za brigu o događajima i ustanovama koje spadaju pod tu sferu je zaslužan Odjel za rekreaciju i parkove. Oni brinu za više-manje sve parkove unutar grada, za preko 420 dječjih igrališta, 320 teniskih igrališta, 184 centara za rekreaciju, preko 60 bazena, 13 terena za golf, preko 180 ljetnih kampova za mlade, raznih urbanih parkova poput Griffith parka (Slika 12.), najvećeg urbanog parka u Sjevernoj Americi, brojne akvarije i razne druge turističke atrakcije, ali i mjesta za stalne stanovnike na kojima mogu potražiti odmor (Department of Recreation and Parks, n.d.).

Slika 12. Griffith park (gore) i Staples center (dolje)

Izvor: URL11, URL12

6. ZAKLJUČAK

Los Angeles je po svim pokazateljima danas jedan od najvećih i najutjecajnijih svjetskih gradova koji je počeo kao maleno naselje na nekada nerazvijenoj zapadnoj obali SAD-a. Njegov utjecaj kroz kulturna obilježja na ljude i ostale gradove nepobitan je i velik. Tko zna kako bi danas svijet izgledao da Los Angeles i Hollywood nisu postali središte filmske industrije i unijeli mnogobrojne inovacije, moguće da bi sav taj razvoj filmske industrije počeo tek nekoliko desetljeća kasnije. U rasnom i etničkom pogledu Los Angeles je jedan od najraznovrsnijih gradova u SAD-u. Sve to "miješanje" različitih naroda i kultura je dovelo do raznovrsnih četvrti unutar grada, raznovrsnih kuhinja iz cijelog svijeta te na neki način poticanja mirnog suživota između tih naroda i kultura, što je još prije 50-ak godina bilo nezamislivo. Svojom bogatom kulturnom prošlošću i atraktivnim prirodnim faktorima oduvijek je bio, a i danas je veliki magnet za turiste diljem SAD-a ali i svijeta. Ali to nije samo turistički privlačan grad, u prošlosti je bio privlačan za naseljavanje kao grad u usponu, a danas je privlačan kao jedan od najvećih svjetskih metropola. Njegova duga povijest glazbe, filma, književnosti, sporta i drugih faktora je razlog zašto je oduvijek privlačio zaljubljenike u te umjetnosti kao i neke amatere i obične ljude koji su se željeli okušati u skladanju, pisanju scenarija i knjiga te pokušati ostvariti svoj "američki san". Los Angeles je grad pun obećanja, za neke svojevrsna obećana zemlja s mnoštvom mogućnosti te jedan od najmoćnijih, najraznovrsnijih i najutjecajnijih kulturnih gradova na svijetu.

IZVORI

Alchin, L.,2014: Golden age of Hollywood, <http://www.american-historama.org/1929-1945-depression-ww2-era/golden-age-of-hollywood.htm>

American Oil & Gas Historical Society, 2018: <https://aoghs.org/>

City of Los Angeles: <https://www.lacity.org/>

Department of Recreations and Parks, n.d., <https://www.laparks.org/>

Encyclopædia Britannica, 1998: Atchinson, Topeka and Santa Fe Railway Company, <https://www.britannica.com/topic/Atchison-Topeka-and-Santa-Fe-Railway-Company>

Hale, B., 2014.: The History of the Hollywood Movie Industry, History Cooperative, <http://historycooperative.org/the-history-of-the-hollywood-movie-industry/>

Los Angeles Economic Development Corporation, 2018.: Entertainment and the Rise of Digital Media in the Los Angeles Basin:
http://ewddlacity.com/images/reports/laedc/LAEDC_DigitalMedia_EntertainmentIndustryDisrupted_January2018.pdf

Los Angeles County, Economic Development Corporation , 2012.: The Entertainment Industry and the Los Angeles County Economy, <https://laedc.org/reports/EntertainmentinLA.pdf>

Loyola Marymount University Los Angeles,2008.: The Los Angeles Region, https://web.archive.org/web/20111018115613/http://www.lmu.edu/about/The_Los_Angeles_Region.htm

Otis Report on the Creative Economy of the Los Angeles Region, 2010:
https://arev.assembly.ca.gov/sites/arev.assembly.ca.gov/files/hearings/Otis%202010_Creative_Economy_Report.pdf

Otis Report on the Creative Economy of the Los Angeles Region, 2011:
<https://laedc.org/reports/2011OtisReport.pdf>

Otis Report on the Creative Economy of the Los Angeles Region, 2012:
<https://www.musiccenter.org/globalassets/documentspac/students-at-the-center/2012-otis-report-on-the-creative-economy.pdf>

Otis Report on the Creative Economy of the Los Angeles Region, 2013:

https://www.otis.edu/sites/default/files/2013-Otis_Report_on_the_Creative_Economy-2.pdf

Otis Report on the Creative Economy of the Los Angeles Region, 2014:

http://www.otis.edu/sites/default/files/2014_Otis-Report-on-the-Creative-Economy-of-the-Los-Angeles-Region.pdf

Otis Report on the Creative Economy of the Los Angeles Region, 2015:

https://www.otis.edu/sites/default/files/2015-LA-Region-Creative-Economy-Report-Final_WEB.pdf

Otis Report on the Creative Economy of the Los Angeles Region, 2017:

<https://www.otis.edu/sites/default/files/2017-LA-Region-Creative-Economy-Report-FINAL-WEB.pdf>

Otis Report on the Creative Economy of the Los Angeles Region, 2018:

https://www.otis.edu/system/files/2018%20Otis%20Report%20on%20the%20Creative%20Economy_0.pdf

Pitt, L. M., 2018.: Los Angeles, [Encyclopædia Britannica](https://www.britannica.com/place/Los-Angeles-California), <https://www.britannica.com/place/Los-Angeles-California>

Pool, B., 2005.: City of Los Angeles' First Name Still Bedevils Historians, Los Angeles Time,

<http://articles.latimes.com/2005/mar/26/local/me-name26>

State of California, Department of Finance: <http://www.dof.ca.gov/>

Statistical Atlas, 2018: Race and Ethnicity in Los Angeles, California:

<https://statisticalatlas.com/place/California/Los-Angeles/Race-and-Ethnicity>

United States Census Bureau, 2018.: <https://www.census.gov/>

U.S. History, n.d.: History of Hollywood, California, [https://www.u-s-](https://www.u-s-history.com/pages/h3871.html)

[history.com/pages/h3871.html](https://www.u-s-history.com/pages/h3871.html)

URL1: <http://historythings.com/american-culture-icon-hollywood-sign/>

URL2: <https://www.expedia.com/Walt-Disney-Concert-Hall-Los-Angeles.d6068477.Vacation-Attraction>

URL3: <https://hollywoodsign.org/seeing-the-sign/>

URL4: <https://www.skyscrapercity.com/showthread.php?p=111039979>

URL5: <https://la.curbed.com/maps/los-angeles-best-art-deco-map>

URL6: <https://24spaces.com/home-apartment/24-french-normandy-house-design-ideas-for-inspiration-beautiful-home/attachment/french-normandy-style-architecture-2/>

URL7: <https://losangelesloveaffair.wordpress.com/tag/spanish-colonial-revival/>

URL8: <https://www.expedia.com/pictures/los-angeles-county/los-angeles/los-angeles-city-hall.d6069627/historical/>

URL9: <https://www.nytimes.com/2008/12/17/arts/design/17moca.html>

URL10: <https://eventseeker.com/venue/62078-the-los-angeles-county-museum-of-art-los-angeles>

URL11: <http://www.losfelizledger.com/article/traffic-plan-to-bring-change-to-griffith-park/>

URL12: <http://www.isitanygood.biz/2014/places-to-go/staples-center/>

LITERATURA

Hayward, S., 2013.: Cinema Studies: The Key Concepts, Routledge

Keith, G. W., 2010.: The Father of Hollywood, Tate Publishing

Modarres. A., 1998.: Putting Los Angeles in its place, Cities, Vol 15 (3), 135-147

Scott, A. J., Soja, E. W., 1998.: The City, Los Angeles and Urban Theory at the End of the Twentieth Century, University of California Press

Soja, E. W., 2014.: My Los Angeles: From Urban Restructuring to Regional Urbanization, University of California Press

Tzeng, T., 2011.: Eastern Promises: The Role of Eastern Capital in the Development of Los Angeles, 1900-1920, California History, Vol. 88 (2), 32-53, 56-61